

Vlaams
Parlement

ingediend op **1185** (2016-2017) – Nr. 2
4 juli 2017 (2016-2017)

Verslag

namens de Commissie voor Buitenlands Beleid,
Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking,
Toerisme en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door Wouter Vanbesien

over het voorstel van resolutie

van Tine Soens en Güler Turan

betreffende een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië

*Samenstelling van de Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden,
Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed:*

Voorzitter: Rik Daems.

Vaste leden:

Ingeborg De Meulemeester, Marc Hendrickx, Jan Van Esbroeck, Karl Vanlouwe, Karim Van Overmeire,
Manuela Van Werde;

Sabine de Bethune, Vera Jans, Ward Kennes, Johan Verstreken;

Rik Daems, Herman De Croo;

Tine Soens, Güler Turan;

Wouter Vanbesien.

Plaatsvervangers:

Cathy Coudyser, Danielle Godderis-T'Jonck, Sofie Joosen, Elke Sleurs, Ann Soete, Sabine Vermeulen;

Karin Brouwers, Griet Coppé, Joris Poschet, Valerie Taeldeman;

Jean-Jacques De Gucht, Marnic De Meulemeester;

Renaat Landuyt, Steve Vandenberghe;

Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Stefaan Sintobin;

Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1185 (2016-2017) – Nr. 1: Voorstel van resolutie

De Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Internationale Samenwerking, Toerisme en Onroerend Erfgoed behandelde op 27 juni 2017 het voorstel van resolutie betreffende een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië.

1. Toelichting door Tine Soens, indiener

Tine Soens wijst erop dat de plenaire vergadering op 21 juni 2017 (*Parl.St.* VI.Parl 2016-17, nr. 1121/6) het ontwerp van decreet tot wijziging en optimalisatie van diverse bepalingen van het Wapenhandeldecreet van 15 juni 2012 goedkeurde. De wijzigingen die daarbij werden aangebracht maken het officieel mogelijk om bepaalde landen een wapenembargo op te leggen.

Mensenrechtenorganisaties wijzen sinds lang op de veelvuldige en systematische mensenrechtenschendingen in Saoedi-Arabië. In dat land worden politieke dissidenten vervolgd, vrouwenrechten geschonden, nog steeds martelpraktijken toegepast en mensen publiekelijk geëxecuteerd.

Sinds begin 2015 woedt er ook een gruwelijke oorlog in Jemen. Saoedi-Arabië en de andere landen van de Arabische coalitie voeren daar bombardementen uit met gevechtsvliegtuigen die ook Vlaamse onderdelen bevatten. Ook daar maken mensenrechtenorganisaties gewag van schendingen van het internationaal humanitair recht. Bij de bombardementen wordt namelijk geen onderscheid gemaakt tussen burgers en militaire doelwitten. Ten gevolge van deze oorlog heerst er momenteel hongersnood in Jemen. Er wordt een grote campagne opgezet om geld in te zamelen voor deze mensen. Federaal minister van Ontwikkelingssamenwerking Alexander De Croo noemde het conflict gruwelijk, brutaal en waanzinnig. Hij riep op om de wapenhandel naar Saoedi-Arabië stop te zetten.

Saoedi-Arabië speelt ook een rol in het verspreiden van de radicale jihadistische en salafistische islam. Wie de strijd tegen de radicalisering en tegen terreur ernstig wil nemen, kan niet om de rol van de Saoedi's heen.

De minister-president zegt in zijn beleidsnota (*Parl.St.* VI.Parl. 2014-15, nr. 147/1) dat hij, in het kader van het bevorderen van de mensenrechten, ook een verantwoord(elijk) vergunningenbeleid wil voeren voor de handel in strategische goederen. In de Kamer van Volksvertegenwoordigers hebben de meerderheidspartijen, samen met Groen en sp.a, een resolutie goedgekeurd die expliciet aan de gewesten vraagt om de wapenhandel naar Saoedi-Arabië stop te zetten. In de plenaire vergadering werd nadien nog eens bevestigd dat die vraag ook betrekking heeft op de dual-usegoederen.

In het voorliggend voorstel van resolutie wordt gevraagd dat Vlaanderen geen producten meer exporteert naar Saoedi-Arabië die opgenomen zijn in de gemeenschappelijke lijst van de Europese Unie (EU) van militaire goederen en producten voor tweëerlei gebruik. Die definitie is gebaseerd op het juridisch advies van de Kamer en op het advies van het Vlaams Vredesinstituut. Het voorstel van resolutie vraagt ook dat Vlaanderen alles in het werk zou stellen om te komen tot een algemeen Belgisch en een Europees wapenembargo.

De Kamer is daar zelf niet voor bevoegd, het Vlaams Parlement wel. Daarom vraagt de spreekster dat de verschillende fracties, in navolging van hun collega's in de Kamer, de daad bij het woord voegen en voor een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië stemmen.

2. Bespreking

Herman De Croo zegt dat zijn fractie geen wapens wenst uit te voeren naar Saoedi-Arabië. Daarom heeft ze ook meegewerkt aan de decretale verankering van de mogelijkheid van een wapenembargo. Collega Rik Daems stelde in de plenaire vergadering dat Vlaanderen een voortrekker wil zijn aangaande het beleid inzake wapenhandel. Zodra dit decreet in uitvoering wordt gebracht, zal de Vlaamse Regering in het algemeen en de minister-president in het bijzonder, bij de aanvraag van een exportvergunning een meer verregaande afweging kunnen maken dan het case-by-case-onderzoek.

Open Vld is voorstander van een wapenembargo. Zoals eerder al gesteld, is de vraag echter wat men precies verstaat onder een wapen. Volgens Tine Soens hebben de vliegtuigen die Jemen bombarderen ook onderdelen die hier geproduceerd zijn. Het mag echter niet komen tot een totaal handelsverbod. Dat is ook geregeld door de Europese verordening over dual use.

Wouter Vanbesien stelt vast dat het steevast ingeroepen argument dat een embargo juridisch niet mogelijk is, sinds vorige week is weggefallen door de aanpassing van het Wapenhandeldecreet. De tijd is dus gekomen om verantwoordelijkheid op te nemen. Nu moet het Vlaamse Gewest duidelijk zeggen dat het geen wapens of wapenonderdelen wil exporteren naar Saoedi-Arabië en ook geen producten die als wapens kunnen worden gebruikt. De indruk mag echter niet worden gewekt dat wordt opgeroepen tot een economische boycot, een embargo voor alle producten, want dat zou een leugen zijn. Het voorstel van resolutie omschrijft immers duidelijk dat het gaat over de militaire goederen, gedefinieerd door de EU, en over de producten voor tweërlei gebruik, opgenomen in de bijlage 1 van de verordening. Er is dus een juridisch sluitende omschrijving.

Jan Van Esbroeck merkt op dat hij in de plenaire vergadering, bij de discussie over het geoptimaliseerde decreet, de term stemmingmakerij heeft gehanteerd. Ook dit voorstel van resolutie is daar een staaltje van. Het aangepaste decreet is goedgekeurd in het Vlaams Parlement en moet de normale procedure volgen vooraleer het van kracht wordt. Het is voortaan inderdaad juridisch mogelijk om een embargo in te stellen. Het beslissingsrecht daarover werd bij de Vlaamse Regering gelegd. Eerst moet er echter een grondig onderzoek gebeuren. De Dienst Controle Strategische Goederen speelt op dat vlak een belangrijke rol.

De indieners wilden dit voorstel van resolutie mordicus vandaag op de agenda plaatsen en ze willen er ook een stemming over. Ze hebben het vaak over de hoogdringendheid van een embargo tegen Saoedi-Arabië. Zo proberen ze het decreet voorbij te steken. De opdracht van het parlement is controleren, zich al dan niet akkoord verklaren met de beslissingen van de regering. In feite willen de indieners alleen maar in de media kunnen communiceren dat de meerderheid niets wil doen tegen wapenleveringen aan Saoedi-Arabië. Dat is dus stemmingmakerij. Een wapenembargo zal de facto niets veranderen aan de wapenhandel met Saoedi-Arabië, aangezien er nu al een zeer strenge case-by-casecontrole is. Vlaanderen levert geen wapenexportvergunningen af voor Saoedi-Arabië. Hij stelt dus voor om het decreet en de Vlaamse Regering hun werk te laten doen.

Tine Soens merkt op dat deze discussie al zeker anderhalf jaar aan de gang is. Nagenoeg alle partijen, op de N-VA na, vroegen anderhalf jaar geleden al om een wapenembargo op te leggen aan Saoedi-Arabië. Ondertussen werd er wel degelijk een vergunning toegekend voor de uitvoer van wapenonderdelen, namelijk vizieren, naar Saoedi-Arabië.

Volgens Jan Van Esbroeck gaat het voorstel van resolutie voorbij aan het decreet. Punt 6 in dat voorstel verwijst echter uitdrukkelijk naar het – toen nog – ontwerp van decreet tot wijziging van het Wapenhandeldecreet, waarbij de Vlaamse Regering de bevoegdheid krijgt om landen van bestemming of eindgebruikers van wapens beperkende maatregelen op te leggen voor een periode van hoogstens zes maanden. Het is duidelijk dat het parlement niet bevoegd is om een lijst op te maken van landen waarvoor die handelsbeperkende maatregelen gelden. Met dit voorstel van resolutie vragen de indieners aan de Vlaamse Regering om de handel met Saoedi-Arabië in wapens en dual-usegoederen stop te zetten en om vanuit de Vlaamse Regering alles in het werk te stellen voor een Belgisch en Europees wapenembargo.

De functie van een voorstel van resolutie is om aan de Vlaamse Regering te vragen iets te doen. Het voorliggend voorstel van resolutie is gewoon een vertaling van de oproep die in de Kamer werd gelanceerd, en waar N-VA en Open Vld voor gestemd hebben. De minister en N-VA-Kamerlid An Capoen hebben daarbij duidelijk bevestigd dat het ook gaat om dual-usegoederen. Het zou dus vreemd zijn als de meerderheid dit voorstel nu niet zou steunen. Dat zou aantonen dat men wel bereid is om grote woorden te gebruiken in de Kamer, maar dat het stil blijft als men de daad bij het woord wil voegen.

Wouter Vanbesien is verwonderd over de argumentatie van Jan Van Esbroeck. Die zegt namelijk dat het parlement geen initiatieven kan nemen, dat het moet wachten tot de regering dat doet en dat het dan een controlerende functie heeft. Dat is niet correct. Het Reglement van het Vlaams Parlement bevat meerdere passages over het initiatiefrecht van het parlement. Het voorstel van resolutie is daar een van de belangrijkste instrumenten van, daarmee kan het parlement aan de Vlaamse Regering vragen om iets te doen.

Het lid wil vooral het standpunt van Jan Van Esbroeck kennen. Moet het Vlaamse Gewest een wapenembargo opleggen aan Saoedi-Arabië? De coalitiepartners van de N-VA hebben zich maanden geleden al voorstander verklaard van een dergelijk embargo. Toen heeft minister-president Geert Bourgeois gezegd dat er een juridisch probleem was. Nu is dat juridische probleem in elk geval opgelost.

Jan Van Esbroeck vindt dat men moet nadenken over de gevolgen van een embargo. De Dienst Controle Strategische Goederen zal daarover een grondig gemotiveerd advies uitbrengen. Deze dienst moet dat streng, nauwkeurig en grondig bekijken. Op basis van die informatie zal de Vlaamse Regering een beslissing nemen. Het voorstel van resolutie verandert daar niets aan. Hij wil dus zeker het initiatiefrecht van het Vlaams Parlement niet inperken. *Tine Soens* heeft erkend dat het parlement daarover niet kan beslissen. Het belangrijkste voor hem is dat men vanuit Vlaanderen op een zeer gefundeerde manier geen wapens levert aan Saoedi-Arabië en dat er in elk geval geen vergunningen worden afgeleverd. Dat is te danken aan het feit dat alles grondig case-by-case wordt onderzocht. Hij blijft dit voorstel van resolutie dan ook zien als stemming-makerij.

Tine Soens repliceert dat Jan Van Esbroeck de waarheid ontkent. In officiële documenten van de Dienst Controle Strategische Goederen, onder meer in het jaarverslag 2016, staat zwart op wit dat er vorig jaar wel degelijk een vergunning is afgeleverd aan Saoedi-Arabië. Die waarheid kan hij toch niet ontkennen. Daarmee zou hij zeggen dat de Dienst Controle Strategische Goederen in zijn rapportering een leugen heeft genoteerd.

Met het geoptimaliseerde Wapenhandeldecreet heeft de Vlaamse Regering wapenembargo's vanuit Vlaanderen mogelijk gemaakt. Dan zou het vreemd zijn als de meerderheid niet had nagedacht over de mogelijke gevolgen van de

toepassing van een embargo. Ze noteert dat de N-VA-fractie blijft weigeren om te antwoorden op de vraag of ze al dan niet een wapenembargo tegen Saoedi-Arabië wil. Open Vld en CD&V hebben de afgelopen tijd gezegd dat ze dat willen. Kamerleden van N-VA, Open Vld en CD&V hebben dat ook gezegd. De enige dwarsligger in het Vlaams Parlement is de N-VA-fractie. Ze veronderstelt dat deze fractie ook het voorstel van resolutie niet zal goedkeuren.

Jan Van Esbroeck zegt dat zijn fractie, onder dwang van Tine Soens, over dit voorstel van resolutie zal stemmen. Dan kan de stemmingmakerij doorgaan.

Het embargo op dual-useproducten, dat opgenomen is in dit voorstel van resolutie, is de facto een embargo voor alles. Op dit ogenblik is er sowieso een strengere controle voor de dual-usegoederen. Men controleert telkens waarvoor die producten gebruikt zullen worden. Hij herhaalt zijn oproep om het decreet in werking te laten treden. Hij heeft het volste vertrouwen in het verdere verloop.

Tine Soens stelt vast dat hier onwaarheden worden verteld. Er zijn twee lijsten waarop producten komen die vergunningsplichtig zijn: de Europese militaire lijst voor de wapens en de bijlage bij de Europese verordening, met een uitgebreide lijst van dual-useproducten die zowel een militair als een civiel gebruik kennen. Het gaat dus niet om medicijnen, zoals Rik Daems nog altijd beweert. Zij heeft aan die lijsten geen producten toegevoegd. Het voorstel van resolutie verwijst naar die twee lijsten. Daarmee volgen de indieners, zoals al gezegd, het advies van de juridische dienst van de Kamer en het advies van het Vlaams Vredesinstituut.

3. Stemming

Het voorstel van resolutie wordt verworpen met 7 stemmen tegen 3.

Rik DAEMS,
voorzitter

Wouter VANBESIEN,
verslaggever